

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ
ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету соціології та управління

Т.Ф. Бірюкова

2024 р.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА В УКРАЇНІ

підготовки бакалаврів

денної форм здобуття освіти

освітньо-професійна програма Соціальна робота

спеціальності 231 Соціальна робота

галузі знань 23 Соціальна робота

ВИКЛАДАЧ: Руднева Анна Олегівна, к.політ.н., доцент, доцент кафедри політології

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри політології

Протокол № 1 від "28" серпня 2024 р.

Завідувач кафедри

(підпис)

Є.Г.Цокур

(ініціали, прізвище)

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми

(підпис)

О.В.Маловічко

(ініціали, прізвище)

2024 рік

Зв'язок з викладачем (викладачами):

E-mail: rudnevanna2017@gmail.com

Телефон: 0953382563

Інші засоби зв'язку: Moodle (форум курсу, приватні повідомлення); *Telegram*.

Кафедра політології, 4 корп. ЗНУ, вул. Дніпровська, 33а.

1. Опис навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Соціальна політика в Україні» є формування у студентів системи знань у галузі соціальної політики для забезпечення прав, свобод і законних інтересів громадян, управління соціально-політичними процесами та соціальним захистом населення на всіх рівнях розвитку суспільства, що є необхідним для роботи у державних соціальних установах, закладах, службах.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Соціальна політика в Україні» є: засвоєння знань про теоретико-методологічні основи національної та міжнародної соціальної політики; визначення проблемного поля діяльності майбутнього соціального працівника; ознайомлення студентів з механізмами реалізації соціальної політики в Україні; засвоєння знань з теорії соціальних процесів та основ організації соціальної політики; розкриття змісту системи соціального захисту населення в Україні; визначення нормативно-правової бази здійснення соціальної політики в Україні; проаналізувати основні завдання державної соціальної політики; ознайомити з практикою регулювання соціальних відносин і соціальних проблем на загальнодержавному, регіональному і місцевому рівнях; сформувати вміння самостійно аналізувати проблеми соціальної сфери, визначати оптимальні шляхи, пропозиції та дієві механізми їх розв'язання.

Практичні кейси дозволяють розвинути у студентів вміння критично мислити, аналізувати, спонукати їх до того, щоб в процесі дискусії поділитися власними думками, ідеями, знаннями та досвідом.

Інтерактивні форми навчання спонукатимуть до дебатів, полеміки, аргументованого відстоювання власної точки зору, орієнтований на розвиток важливих навичок якісної аналітики, креативних рішень та ефективної комунікації.

Практичні завдання допомагають сформувати первинні навички створення креативних концепцій, а робота у групах спонукає до розвитку навичок командної роботи, організаційних та лідерських якостей, а також вдосконалити практичні навички партнерства в українському суспільстві.

Використання новітніх інформаційних технологій під час виконання практичних завдань розвине як аналітичні, так і професійні цифрові компетенції студентів.

У концептуальному, інформаційному і логічному плані даний курс тісно пов'язаний з такими дисциплінами, як «Технології соціальної роботи», «Арт-терапія в соціальній роботі».

2. Паспорт навчальної дисципліни

Нормативні показники	денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
Статус дисципліни	Цикл професійної підготовки спеціальності	
Семестр	4-й	4-й
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість годин	120 год.	
Лекційні заняття	28 год.	4 год.
Семінарські заняття	28 год.	4 год.
Самостійна робота	64 год.	112 год.
Консультації	особисті – понеділок, з 14:30 до 16:00, IV корпус, ауд. 310; дистанційні – Zoom, за попередньою домовленістю Запис на консультації: rudnevanna2017@gmail.com	
Вид підсумкового семестрового контролю:	іспит	
Посилання на електронний курс у СЕЗН ЗНУ (платформа Moodle)	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=17317&notifyeditingon=1	

3. Методи досягнення запланованих освітньою програмою компетентностей і результатів навчання

Результати навчання та компетентності	Методи навчання / форми і методи оцінювання
<p>ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК 7. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК 12. Здатність приймати обґрунтовані рішення.</p> <p>СК 1. Знання і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її напрямів (психологічного, соціально-педагогічного, юридичного, економічного, медичного).</p> <p>СК 6. Знання і розуміння організації та функціонування системи соціального захисту і соціальних служб. СК 7. Здатність до співпраці у міжнародному середовищі та розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці.</p> <p>СК 10. Здатність розробляти шляхи подолання соціальних проблем і знаходити ефективні методи їх вирішення.</p> <p>РН 1. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами.</p> <p>РН 3. Ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання у сфері соціальної роботи, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід.</p>	<p>Методи навчання: розповідь, пояснення, метод проблемних ситуацій, аналіз практичних кейсів.</p> <p>Контрольні заходи: тести, практичні завдання.</p>
<p>СК 11. Здатність до надання допомоги та підтримки клієнтам із врахуванням їх індивідуальних потреб, вікових відмінностей, гендерних, етнічних та інших особливостей.</p> <p>СК 12. Здатність ініціювати соціальні зміни, спрямовані на піднесення соціального добробуту.</p> <p>СК 13. Здатність до розробки та реалізації соціальних проєктів і програм.</p> <p>СК 15. Здатність взаємодіяти з клієнтами, представниками різних професійних груп та громад. СК 16. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи.</p> <p>СК 17. Здатність виявляти і залучати ресурси організацій партнерів з соціальної роботи для виконання завдань професійної діяльності.</p> <p>РН 12. Визначати зміст співпраці з організаціями-партнерами з соціальної роботи для виконання завдань професійної діяльності.</p> <p>РН 16. Застосовувати методи менеджменту для організації власної професійної діяльності та управління діяльністю соціальних робітників і волонтерів, іншого персоналу.</p> <p>РН 19. Виявляти сильні сторони та залучати особистісні ресурси клієнтів, ресурси соціальної групи і громади для розв'язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин.</p>	<p>Методи навчання: розповідь, пояснення, метод проблемних ситуацій, аналіз практичних кейсів.</p> <p>Контрольні заходи: опитування, тести, практичні завдання.</p>
<p>ЗК17. Здатність створювати творчі колективи, соціально і професійно взаємодіяти у них, планувати та організовувати колективну творчу діяльність, мотивувати до творчості, налагоджувати та здійснювати евристично-пошукові комунікації, командно вирішувати творчі завдання.</p> <p>СК 18. Здатність до генерування нових ідей та креативності у професійній сфері.</p> <p>СК 19. Здатність оцінювати результати та якість професійної діяльності у сфері соціальної роботи.</p> <p>СК 23. Здатність просувати соціальні ідеї та смисли до реалізації в масових практиках за допомогою просвітницької та медійної діяльності, комерційного впровадження.</p> <p>РН 25. Створювати творчі колективи, соціально і професійно взаємодіяти у них.</p> <p>РН 27. Надавати експертну оцінку із впровадження європейських стандартів соціального обслуговування.</p>	<p>Методи навчання: розповідь, пояснення, метод проблемних ситуацій, аналіз практичних кейсів.</p> <p>Контрольні заходи: опитування, тести, практичні завдання, завдання для самостійної роботи.</p>

4. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Інституалізація соціальної політики як галузі державної політики

Соціальна політика: поняття, сутність, особливості.

Теоретичні основи формування та реалізації соціальної політики.

Сутність соціальної політики. Мета та основні завдання соціальної політики. Принципи соціальної політики. Об'єкти та суб'єкти соціальної політики. Зміст та основні напрями соціальної політики. Інституційні засади функціонування суб'єктів соціальної політики. Соціальна справедливість. Соціальне партнерство. Основні механізмами участі об'єднань громадян у процесі вироблення державної соціальної політики.

Основні етапи розвитку соціальної політики.

Погляди на суспільну допомогу Давнього світу, Ранняго Християнства та Середньовіччя. Визначення змісту державної й суспільної благодійності у науковій думці XVII - XVIII століть. Розвиток політико-правових і соціально-адміністративних підходів до державного соціального забезпечення у XIX-XX століттях. Новітні концепції розуміння ролі держави у соціальній підтримці громадян. Вплив процесів регіоналізації та глобалізації на соціальну політику.

Світові моделі соціальної політики.

Концепція соціальної держави. Моделі держав загального добробуту (ліберальна, соціал-демократична, консервативна) та їх сутність. Інші підходи до типології моделей соціальної політики. Особливості діяльності міжнародних організацій у сфері соціальної політики. Моделі соціальної політики в різних економічних системах. Соціальна політика та її особливості в командно-адміністративній та ринковій системах господарювання: спільне та відмінне. Характеристика моделей та типів соціальної політики. Особливості діяльності міжнародних організацій у сфері соціальної політики.

Організаційно-правові засади та інструменти соціальної політики в Україні.

Конституційні основи формування соціальної політики в Україні. Нормативно-правові акти, що визначають сферу діяльності соціальної політики. Інституційне забезпечення соціальної політики. Інструменти соціальної політики. Проблема реформування моделі соціальної політики в сучасній Україні.

Змістовий модуль 2. Соціальний захист як функція соціальної політики держави.

Соціальний захист як функція соціальної політики держави.

Сутність, мета та функції соціального захисту. Соціальний захист та соціальна безпека людини: сутність та взаємозв'язок. Соціальні послуги та їх особливості. Програми соціальної підтримки населення. Особливості соціального захисту в Україні. Соціальний захист економічно активного населення. Система захисту соціально вразливих категорій населення

Політика держави щодо соціального захисту населення в Україні. Складові системи соціального захисту населення України. Державні соціальні стандарти та гарантії як основа ефективного розвитку соціального захисту населення в Україні.

Соціальний захист окремих верств населення.

Соціально вразливі категорії населення: сутність, класифікація. Соціальний захист сімей з дітьми. Особливості соціальної політики щодо осіб із функціональними обмеженнями. Організація соціального захисту внутрішньо переміщених осіб. Шляхи вдосконалення соціального захисту вразливих верств населення.

Соціальне страхування як елемент соціального захисту.

Поняття та функції соціального страхування. Види соціального страхування в Україні. Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (ЄСВ). Фонд соціального страхування України. Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття. Пенсійний фонд України. Пенсійне страхування. Сутність пенсійної реформи.

Система пенсійного забезпечення.

Структура пенсійного забезпечення в Україні. Суб'єкти солідарної системи пенсійного страхування. Принципи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. Види пенсійних виплат у солідарній системі. Права та обов'язки застрахованої особи. Як обчислюються та сплачуються страхові

внески? Персоніфікований облік застрахованих осіб. Пенсійний вік та страховий стаж. Максимальний та мінімальний розмір пенсії. Пенсія по інвалідності в солідарній системі. Пенсія у зв'язку з втратою годувальника у солідарній системі. Індикація та перерахунок пенсій. Накопичувальна система пенсійного страхування.

Соціальна безпека держави.

Сутність соціальної безпеки держави. Суб'єкти, об'єкти, мета соціальної безпеки. Пріоритетні компоненти соціальної безпеки. Загрози соціальній безпеці. Особливості соціально-екологічної безпеки в Україні. Пріоритетні напрями забезпечення соціально-екологічної безпеки.

Змістовий модуль 3. Інструменти та механізми реалізації соціальної політики

Соціально-демографічна політика.

Сучасні соціально-демографічні проблеми. Населення як об'єкт і суб'єкт соціальної політики. Процес природного руху населення. Вплив соціально-економічної ситуації на демографічні процеси. Соціально-демографічна криза в Україні та її причини. Шляхи подолання соціально-демографічної кризи. Демографічні перспективи України.

Основні напрями реалізації державної сімейної та молодіжної політики.

Соціальна політика у сфері регулювання сімейних відносин та відтворення населення. Понятійно-категоріальний апарат державної сімейної політики. Принципи та напрями державної сімейної політики. Соціально-демографічна ситуація в Україні: причини та наслідки. Характеристика молоді як соціально-демографічної групи в Україні. Сутність та основні напрями державної молодіжної політики в Україні. Державні гарантії для молоді. Соціальні програми підтримки молоді в Україні.

Гендерні аспекти соціальної політики.

Основні напрямки у сфері реалізації гендерних аспектів соціальної політики в Україні. Нормативно-правова база гендерної політики. Проблеми гендерної нерівності в соціальній політиці. Стан гендерної політики у країнах ЄС. Індекс гендерної рівності.

Політика зайнятості у контексті пріоритетних цілей соціальної політики.

Характеристика поняття зайнятості населення. Ринок праці та механізм його функціонування. Державне регулювання зайнятості. Державна служба зайнятості як суб'єкт реалізації політики зайнятості населення. Економічна нерівність та політика соціального захисту економічно-активного та економічно-неактивного населення. Визначення безробіття. Безробіття як неприйнятна альтернатива зайнятості. Економічні і соціальні наслідки безробіття. Причини виникнення і види безробіття. Основні причини безробіття в Україні. Причини особливої небезпеки для економіки і соціального стану хронічного безробіття. Соціальні та економічні наслідки безробіття. Безробіття і макроекономічні показники. Природний рівень безробіття. Безробіття і вільні робочі місця. Безробіття і обсяг ВВП (закон Оукена). Безробіття і інфляція (крива Філіпса). Приховане безробіття. Напрями державних заходів щодо скорочення рівня безробіття. Два можливі підходи держави щодо скорочення безробіття: американський («жорсткий») та шведський («протекціоністський»).

Соціальна політика в окремих галузях.

Соціальна політика та етнонаціональні відносини. Екологічні проблеми у соціальній політиці. Політика держави у сфері охорони здоров'я. Реформування системи охорони здоров'я в Україні. Медична допомога в умовах воєнного стану. Доступність та якість медичних послуг у міських та сільських районах. Політика держави у сфері освіти. Забезпечення права на освіту в Україні. Інклюзивна освіта: стан та перспективи. Роль держави у підтримці молоді та студентів. Житлова політика та її реформування. Житлові програми для соціально незахищених верств населення. Проблеми забезпечення доступного житла для молоді та ВПО. Інноваційні підходи до вирішення житлових питань. Реалізація державної молодіжної політики.

Змістовий модуль 4. Сучасні тенденції та перспективи розвитку соціальної політики

Соціальна політика України на сучасному етапі: здобутки, проблеми, виклики.

Зміни у розмірі заробітної плати та соціальних стандартів. Реформування пенсійної системи України. Соціальний захист ВПО. Соціальний захист осіб з інвалідністю. Розвиток соціальних послуг у територіальних громадах. Сучасні напрями та перспективи розвитку соціальної політики в Україні. Сутність, завдання та особливості реалізації соціальної політики в Україні на сучасному етапі. Основні проблеми й суперечності розвитку соціальної сфери та реалізація соціальної політики в Україні. Шляхи вдосконалення соціальної політики держави в нових реаліях. Цифровізація роботи соціальних служб. Інтеграція України до європейського соціального простору. Інновації в соціальній політиці: цифровізація та автоматизація послуг. Майбутнє соціального захисту: виклики та можливості.

Соціальна політика в умовах війни.

Соціальна політика в Україні у воєнний час. Проблема соціального захисту населення під час війни. Виклики соціальної політики в умовах воєнного стану. Допомога військовослужбовцям та їхнім сім'ям.

Реабілітація ветеранів та поранених військових.

Соціальна політика в умовах кризи.

Вплив глобалізації на соціальну політику. Вплив економічних криз на соціальну сферу. Досвід подолання соціальних наслідків кризи.

Бідність та людський розвиток.

Основні напрями та перспективи людського розвитку. Особливості в Україні Соціальний капітал та його особливості. Бідність як соціально-економічне явище. Критерії визначення та показники бідності. Сутність та зміст концепції людського розвитку. Складові та умови формування людського розвитку. Шляхи подолання бідності. Моделі та стратегії боротьби з бідністю.

Показники соціальної нерівності в Україні. Причини бідності та соціального виключення. Державні програми боротьби з бідністю.

Держава загального добробуту.

Поняття держави загального добробуту. Класифікація поняття «держава добробуту». Моделі функціонування соціальної держави в сучасному світі.

Класифікація держав загального добробуту. Загальна характеристика. Моделі держави загального добробуту. Шведська модель соціал-демократичної держави добробуту. Політичні передумови. Фінансування соціальної сфери. Перерозподіл доходів. Соціальна допомога. Становище жінок. Сімейна політика. Охорона здоров'я.

Держава загального добробуту в соціально орієнтованій ринковій економіці ФРН. Соціально-ринковий консенсус. Соціальні витрати. Доходи і бідність. Соціальна допомога. Становище жінок. Сімейна політика. Охорона здоров'я. Держава загального добробуту у США. Загальні риси. Ідеологія і соціальні витрати. Нерівність доходів і бідність. Соціальна допомога. Расова нерівність і держава добробуту. Сімейна політика. Охорона здоров'я.

Соціальна відповідальність як чинник стійкого розвитку.

Соціальна відповідальність як система. Ретроспектива розвитку соціальної відповідальності. Моделі соціальної відповідальності. Впровадження соціальної відповідальності як чинника покращення бізнес процесів, технологій, ділової активності, мінімізації впливів глобальних викликів. Корпоративна культура - соціальна відповідальність - соціальний діалог: організаційно управлінські механізми взаємодії та забезпечення стійкого розвитку. Міжнародні ініціативи як чинники формування і розвитку соціальної відповідальності (Глобальний договір ООН). Соціальна відповідальність як об'єктивна стратегія зростання добробуту населення та досягнення збалансованого розвитку. Соціально відповідальна взаємодія держави, бізнесу та інститутів громадянського суспільства: шляхи розвитку. Суб'єкти та рівні соціальної відповідальності. Сутність та складові соціальної відповідальності людини, її значення у забезпеченні стійкої соціальної динаміки. Розвиток соціальної відповідальності інститутів громадянського суспільства. Соціальна держава як провідний суб'єкт соціальної відповідальності. Особливості прояву соціальної відповідальності бізнесу в українських реаліях.

Соціальна політика і розвиток громадянського суспільства. Роль громадських організацій у реалізації соціальної політики. Волонтерський рух як ресурс соціальної підтримки в Україні. Партнерство держави та громадського сектору в соціальній сфері.

5. Темі лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин		Згідно з розкладом
		о/д.ф.	з.ф.	
1	Тема 1. Соціальна політика: поняття, сутність, особливості.	2	2	1 раз на тиждень
1	Тема 2. Основні етапи розвитку соціальної політики.	2		1 раз на тиждень

1	Тема 3. Світові моделі соціальної політики.	2		<i>1 раз на тиждень</i>
1	Тема 4. Організаційно-правові засади та інструменти соціальної політики в Україні.	2		<i>1 раз на тиждень</i>
2	Тема 5. Соціальний захист як функція соціальної політики держави.	2		<i>1 раз на тиждень</i>
2	Тема 6. Соціальний захист окремих верств населення.	2		<i>1 раз на тиждень</i>
2	Тема 7. Соціальне страхування як елемент соціального захисту.	2		<i>1 раз на тиждень</i>
2	Тема 8. Соціальна безпека держави.	2		<i>1 раз на тиждень</i>
3	Тема 9. Основні напрями реалізації державної сімейної та молодіжної політики.	2		<i>1 раз на тиждень</i>
3	Тема 10. Гендерні аспекти соціальної політики.	2		<i>1 раз на тиждень</i>
4	Тема 11. Соціальна політика України на сучасному етапі: здобутки, проблеми, виклики.	2		<i>1 раз на тиждень</i>
4	Тема 12. Соціальна політика в умовах війни.	2		<i>1 раз на тиждень</i>
4	Тема 13. Держава загального добробуту.	2		<i>1 раз на тиждень</i>
4	Тема 14. Соціальна відповідальність як чинник стійкого розвитку.	2		<i>1 раз на тиждень</i>
Разом		28	4	

6. Теми семінарських занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин		Згідно з розкладом
		о/д.ф.	з.ф.	
1	Тема 1. Соціальна політика: поняття, сутність, особливості. План 1. Сутність соціальної політики. 2. Мета та основні завдання соціальної політики. 3. Принципи соціальної політики. 4. Об'єкти та суб'єкти соціальної політики.	2		<i>1 раз на тиждень</i>
1	Тема 2. Основні етапи розвитку соціальної політики План 1. Історичні аспекти розвитку соціальної політики у XVI – VIII ст. 2. Розвиток теоретичних та політико-правових засад соціальної політики наприкінці XIX ст. 3. Еволюція соціальної політики в XX ст.	2		<i>1 раз на тиждень</i>

	4. Передумови формування соціальної політики в незалежній Україні.			
1	Тема 3. Світові моделі соціальної політики План 1. Концепція соціальної держави. 2. Моделі держав загального добробуту (ліберальна, соціал-демократична, консервативна) та їх сутність. 3. Інші підходи до типології моделей соціальної політики. 4. Особливості діяльності міжнародних організацій у сфері соціальної політики.	2		<i>1 раз на тиждень</i>
2	Тема 4. Соціальний захист як функція соціальної політики держави. План 5. Соціальний захист і соціальне забезпечення. 6. Активна і пасивна спрямованість соціального захисту. 7. Принципи соціального захисту в Україні. 8. Сучасні проблеми соціального захисту в розвинених країнах світу і шляхи їх розв'язання.	2		<i>1 раз на тиждень</i>
2	Тема 5. Соціальний захист окремих верств населення План 1. Соціально вразливі категорії населення: сутність, класифікація. 2. Соціальний захист сімей з дітьми. 3. Особливості соціальної політики щодо осіб із функціональними обмеженнями. 4. Організація соціального захисту внутрішньо переміщених осіб. 5. Шляхи вдосконалення соціального захисту вразливих верств населення.	2		<i>1 раз на тиждень</i>
2	Тема 6. Система пенсійного забезпечення. План 6. Структура пенсійного забезпечення в Україні. 7. Суб'єкти солідарної системи пенсійного страхування. 8. Принципи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. 9. Види пенсійних виплат у солідарній системі. 10. Права та обов'язки застрахованої особи. Персоніфікований облік застрахованих осіб. 11. Пенсійний вік та страховий стаж. 12. Пенсія по інвалідності в солідарній системі. Пенсія у зв'язку з втратою годувальника у солідарній системі. 13. Накопичувальна система пенсійного страхування.	2		<i>1 раз на тиждень</i>
2	Тема 7. Соціальна безпека держави. План 1. Сутність соціальної безпеки держави. 2. Суб'єкти, об'єкти, мета соціальної безпеки. 3. Загрози соціальній безпеці. 4. Особливості соціально-екологічної безпеки в Україні.	2		<i>1 раз на тиждень</i>
3	Тема 8. Соціально-демографічна політика. План. 1. Сучасні соціально-демографічні проблеми. 2. Населення як об'єкт і суб'єкт соціальної політики. 3. Процес природного руху населення.	2		<i>1 раз на тиждень</i>

	<p>4. Вплив соціально-економічної ситуації на демографічні процеси.</p> <p>5. Соціально-демографічна криза в Україні та її причини.</p> <p>6. Шляхи подолання соціально-демографічної кризи.</p> <p>7. Демографічні перспективи України.</p>			
3	<p>Тема 9. Політика зайнятості у контексті пріоритетних цілей соціальної політики.</p> <p>План.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Характеристика поняття зайнятості населення. Ринок праці та механізм його функціонування. 2. Ринок праці в Україні: сучасні виклики та перспективи. 3. Державне регулювання зайнятості. Державна служба зайнятості як суб'єкт реалізації політики зайнятості населення. Державна політика щодо боротьби з безробіттям. 4. Розвиток програм підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів. 5. Економічна нерівність та політика соціального захисту економічно-активного та економічно-неактивного населення. 6. Визначення безробіття. Економічні і соціальні наслідки безробіття. 7. Причини виникнення і види безробіття. Основні причини безробіття в Україні. 8. Причини особливої небезпеки для економіки і соціального стану хронічного безробіття. Безробіття і обсяг ВВП (закон Оукена). Безробіття і інфляція (крива Філіпса). Приховане безробіття. Напрями державних заходів щодо скорочення рівня безробіття. 9. Два можливі підходи держави щодо скорочення безробіття: американський («жорсткий») та шведський («протекціоністський»). 	2		<i>1 раз на тиждень</i>
3	<p>Тема 10. Соціальна політика в окремих галузях.</p> <p>План.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Соціальна політика та етнонаціональні відносини. 2. Екологічні проблеми у соціальній політиці. 3. Політика держави у сфері охорони здоров'я. 4. Політика держави у сфері освіти. Забезпечення права на освіту в Україні. 5. Житлова політика та її реформування. Житлові програми для соціально незахищених верств населення. 6. Реалізація державної молодіжної політики. 	2		<i>1 раз на тиждень</i>
4	<p>Тема 11. Соціальна політика в умовах війни.</p> <p>План.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Соціальна політика в Україні у воєнний час. 2. Проблема соціального захисту населення під час війни. 3. Виклики соціальної політики в умовах воєнного стану. 4. Допомога військовослужбовцям та їхнім сім'ям. 5. Реабілітація ветеранів та поранених військових. 	2		<i>1 раз на тиждень</i>

4	<p>Тема 12. Соціальна політика в умовах кризи.</p> <p>План.</p> <ol style="list-style-type: none"> 6. Вплив глобалізації на соціальну політику. 7. Вплив економічних криз на соціальну сферу. 8. Досвід подолання соціальних наслідків кризи. 	2		<i>1 раз на тиждень</i>
4	<p>Тема 13. Бідність та людський розвиток.</p> <p>План.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні напрями та перспективи людського розвитку. 2. Соціальний капітал та його особливості. 3. Сутність та зміст концепції людського розвитку. Складові та умови формування людського розвитку. 4. Бідність як соціально-економічне явище. Критерії визначення та показники бідності. 5. Шляхи подолання бідності. Моделі та стратегії боротьби з бідністю. 6. Показники соціальної нерівності в Україні. Причини бідності та соціального виключення. Державні програми боротьби з бідністю. 	2		<i>1 раз на тиждень</i>
4	<p>Тема 14. Соціальна відповідальність як чинник стійкого розвитку.</p> <p>План.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Соціально відповідальна взаємодія держави, бізнесу та інститутів громадянського суспільства: шляхи розвитку. 2. Суб'єкти та рівні соціальної відповідальності. Сутність та складові соціальної відповідальності людини, її значення у забезпеченні стійкої соціальної динаміки. 3. Розвиток соціальної відповідальності інститутів громадянського суспільства. 4. Соціальна держава як провідний суб'єкт соціальної відповідальності. 5. Особливості прояву соціальної відповідальності бізнесу в українських реаліях. 6. Соціальна політика і розвиток громадянського суспільства. 7. Роль громадських організацій у реалізації соціальної політики. 8. Волонтерський рух як ресурс соціальної підтримки в Україні. 9. Партнерство держави та громадського сектору в соціальній сфері. 	2		<i>1 раз на тиждень</i>
Разом		28	4	

7. Самостійна робота

№ змістового модуля	Питання для самостійного опрацювання	Кількість годин	
		о/д.ф.	з.ф.
1	Теоретичне завдання. Аналіз документів соціальної політики. <ul style="list-style-type: none"> Ознайомтеся з Законом України "Про соціальні послуги". Підготуйте короткий огляд основних положень документа, зосередившись на правах отримувачів послуг та обов'язках постачальників. Вивчіть Національну стратегію із подолання бідності. Сформулюйте три ключові цілі стратегії та обґрунтуйте їхню актуальність. 	4	10
1	Практичний кейс: реформування соціального забезпечення <ul style="list-style-type: none"> Уявіть, що ви – радник Міністерства соціальної політики України. Підготуйте пропозиції щодо вдосконалення системи пенсійного забезпечення. Врахуйте демографічні виклики та фінансові обмеження. 	6	12
2	Порівняльний аналіз: <ul style="list-style-type: none"> Порівняйте соціальні програми для молоді в Україні та одній з європейських країн. Проаналізуйте ефективність двох різних державних програм підтримки безробітних. Порівняйте систему соціального захисту в сільській та міській місцевості України. 	6	12
2	Проаналізуйте вплив програми «Підтримка» на соціальний добробут українців.	4	10
2	Соціологічне дослідження: Проведіть опитування серед студентів вашого університету щодо їхніх соціальних потреб та очікувань від держави.	6	12
3	Розробка соціального проекту: <ul style="list-style-type: none"> Розробіть проект соціальної ініціативи для вирішення конкретної соціальної проблеми у вашому регіоні (наприклад, боротьба з безробіттям серед молоді, підтримка ветеранів). Складіть бюджет проекту та визначте потенційних партнерів для його реалізації. 	8	12
3	Бізнес-план соціального підприємства: <ul style="list-style-type: none"> Розробіть бізнес-план соціального підприємства, яке б надавало соціальні послуги або товари. Оцініть фінансову життєздатність такого підприємства. 	10	12
4	Написання есе: Напишіть есе про вплив війни на соціальну політику в Україні. Обґрунтуйте свою позицію щодо необхідності впровадження універсального базового доходу в Україні.	4	10
4	Аналіз масових медіа: <ul style="list-style-type: none"> Проаналізуйте подання соціальних проблем в українських ЗМІ. Оцініть вплив соціальної реклами на формування громадської думки. 	6	10
4	Розробка інформаційної кампанії. Підготуйте концепцію інформаційної кампанії для популяризації соціальної програми (наприклад, програм підтримки ветеранів або молодіжного працевлаштування). Визначте цільову аудиторію, ключові повідомлення та канали комунікації.	10	12
Разом		64	112

8. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу*	Критерії оцінювання та термін виконання	Усього балів
1	Опитування	Семінарське заняття 1, 2, 3	<p>3 бали – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. Наявна авторська позиція</p> <p>2 бали – студент знає і може самостійно сформулювати основні поняття теми та пов'язати їх з реальними явищами. Проте відповідь змістовно неповна. Відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим</p> <p>1 бал – студент відтворює основні поняття і визначення, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теми, допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може.</p>	9
	Практичне завдання	<p><u>Практичне завдання №1</u></p> <p>Практичне завдання «Роль основних суб'єктів соціальної політики в умовах сучасних викликів». Оберіть один з ключових суб'єктів соціальної політики та проаналізуйте його основні обов'язки та завдання. Виконане завдання подайте у формі таблиці, наведеної у системі Moodle.</p>	<p>5 балів – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. Наявна авторська позиція</p> <p>4 бали – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань.</p> <p>3 бали – студент знає і може самостійно сформулювати основні поняття теми та пов'язати їх з реальними явищами. Проте відповідь змістовно неповна. Відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим</p> <p>1-2 бали – студент відтворює основні поняття і визначення, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теми, допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може</p> <p>1-2 бали - відповідь студента фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про</p>	5

			закони і явища. У відповіді цілком відсутня самостійність.	
2	Опитування	Семінарське заняття 4, 5, 6, 7	<p>3 бали – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. Наявна авторська позиція</p> <p>2 бали – студент знає і може самостійно сформулювати основні поняття теми та пов'язати їх з реальними явищами. Проте відповідь змістовно неповна. Відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим</p> <p>1 бал – студент відтворює основні поняття і визначення, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теми, допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може.</p>	12
	Практичне завдання	<p><u>Практичне завдання №2</u></p> <p>Порівняйте основні моделі соціальної політики (скандинавська, ліберальна, континентальна) з українською моделлю. Зробіть презентацію, виділивши спільні риси та відмінності.</p>	<p>4 балів – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. Наявна авторська позиція</p> <p>3 бали – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань.</p> <p>2 бали – студент знає і може самостійно сформулювати основні поняття теми та пов'язати їх з реальними явищами. Проте відповідь змістовно неповна. Відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим</p> <p>1 бал – студент відтворює основні поняття і визначення, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теми, допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може</p> <p>1 бал - відповідь студента фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про закони і явища. У відповіді цілком відсутня самостійність.</p>	4
3	Опитування	Семінарське заняття 8, 9, 10	3 бали – глибокі і систематичні знання теорії, здатність	9

			<p>вирішувати проблемні питання. Відповідь відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. Наявна авторська позиція</p> <p>2 бали – студент знає і може самостійно сформулювати основні поняття теми та пов'язати їх з реальними явищами. Проте відповідь змістовно неповна. Відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим</p> <p>1 бал – студент відтворює основні поняття і визначення, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теми, допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може.</p>	
	Практичне завдання	<p><u>Практичне завдання №3</u></p> <p>Практичне завдання «Проблемні аспекти багатодітних сімей в Україні».</p> <p>Оцініть основні причини низької народжуваності в Україні та надайте пропозиції для вирішення цієї проблеми.</p>	<p>5 балів – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. Наявна авторська позиція</p> <p>4 бали – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань.</p> <p>3 бали – студент знає і може самостійно сформулювати основні поняття теми та пов'язати їх з реальними явищами. Проте відповідь змістовно неповна. Відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим</p> <p>2 бали – студент відтворює основні поняття і визначення, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теми, допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може</p> <p>1 бал - відповідь студента фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про закони і явища. У відповіді цілком відсутня самостійність.</p>	5
4	Опитування	Семінарське заняття 11,12,13,14	<p>3 бали – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень</p>	12

			<p>узагальненості знань. Наявна авторська позиція</p> <p>2 бали – студент знає і може самостійно сформулювати основні поняття теми та пов'язати їх з реальними явищами. Проте відповідь змістовно неповна. Відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим</p> <p>1 бал – студент відтворює основні поняття і визначення, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теми, допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може.</p>	
	Практичне завдання	<p><u>Практичне завдання №4</u></p> <p>Складіть перелік ключових соціальних ризиків для України (економічна нерівність, демографічні виклики, внутрішньо переміщені особи).</p> <p>Запропонуйте шляхи їх мінімізації через механізми соціальної політики.</p>	<p>4 балів – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. Наявна авторська позиція</p> <p>3 бали – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань.</p> <p>2 бали – студент знає і може самостійно сформулювати основні поняття теми та пов'язати їх з реальними явищами. Проте відповідь змістовно неповна. Відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим</p> <p>1 бал – студент відтворює основні поняття і визначення, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теми, допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може</p> <p>1 бал - відповідь студента фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про закони і явища. У відповіді цілком відсутня самостійність.</p>	4
Усього за змістові модулі	8			60

9. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу*	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
Залік	Теоретичне завдання: тестування у системі Moodle	Питання для підготовки: Питання для підготовки і тести розміщено у Moodle https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=17317&notifieditingon=1	1 бал за кожну правильну відповідь. На проходження тесту дається 20 хвилин і одна спроба	20
	Практичне завдання	Практичне завдання Розробіть концепцію локальної ініціативи для підтримки соціально вразливих груп у вашій громаді (наприклад, допомога людям похилого віку чи внутрішньо переміщеним особам). Опишіть цілі, завдання, джерела фінансування та очікувані результати.	20-18 – робота повністю розкриває тему, логічно структурована, оперування багатьма теоретичними поняттями, висока аргументованість відповіді, переконливі демонстрування власної авторської позиції, наведені прикладів з політичної практики; 17-14 – положення та висновки есе недостатньо аргументовані, але робота достатньо логічна 13-10 – недостатньо чітка структура, аргументація положень має незавершений характер, розмита конкретика 9-5 - відсутня чітка структура, описовий характер 4-1 – робота фрагментарна, відсутня логіка та структура	20
Усього балів				40

Шкала оцінювання ЗНУ: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

9. Рекомендована література

Основна:

1. Бородін Є.І. Соціальна політика: навчальний наочний посібник / Є.І. Бородін, Н.Г. Сорокіна; М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т «Дніпровська політехніка». Дніпро : НТУ «ДП», 2023. 327 с.
2. Гончарова С. Ю., Отенко І. П. Соціальна політика. Навч. посібник. Харків : Вид-во ХДЕУ, 2013. 200 с.
3. Історія та теорія соціальної політики України: Навч. посібн. / А.О.Ярошенко, Т. В. Семигіна, Н.В. Сухицька. Київ : НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2018. 289 с.
4. Масюк О. П., Заїка О. В. Соціальне партнерство : навчальний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності «Публічне управління та адміністрування» освітньо-професійної програми «Публічне управління та адміністрування». Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2022. 144 с.
5. Соціальна політика: навчальний посібник / за заг. ред. В. П. Пічі, Я. Б. Турчин. 2-е видання. Львів : Новий Світ 2000, 2018. 318 с.

Додаткова:

1. Актуальні проблеми соціальної політики України : навч. посібн. / А. О. Ярошенко, Н. Б. Отрешко, С. В. Толстоухова, Л. А. Литва, І. М. Чернін, С. В. Пасічніченко, Ткач, Ю. С. Фіголь. За ред. А. О. Ярошенко. Київ, НПУ імені М.П. Драгоманова, 2012. 222с.
2. Дубич К. В. Вступ до соціальної допомоги: навчальний посібник. Київ, 2015. 419 с
3. Економічна ефективність та соціальна справедливість : пріоритети розвитку України на етапі подолання кризи : кол. моногр. / НАН України, Секція суспільних і гуманітарних наук. Київ, 2019. 350 с.
4. Зайнятість, праця та соціальний захист населення: вітчизняний та зарубіжний досвід. За ред. к.е.н., професора Т. М. Кір'ян. Київ: 2017.245 с.
5. Іщенко А. О. Соціальна і гуманітарна політика : навч-метод-посіб. Черкаси : Вид.від ЧНУ ім.Б.Хмельницького, 2011. 400 с.
6. Кривоконь Н. І. Проблеми соціальної роботи та соціальної політики в Україні. Навчальний посібник / Н.І.Кривоконь. Чернігів: Чернігівський державний технологічний університет, 2012. 320 с.
7. Макарова О. В. Соціальна політика в Україні : монографія / О. В. Макарова ; Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи НАН України. Київ, 2015. 244 с.
8. Малімон В. І. Соціальна і гуманітарна політика: навч. посіб. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2012. 352 с.
9. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії: Закон України від 05 жовтня 2000 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 48. Ст. 409.
10. Про зайнятість населення: Закон України від 05.07.2012 р. № 5067-УІ. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 24. Ст. 243.
11. Рибак Г. І. Напрями державної політики підвищення якості життя населення України. *Соціальна економіка*. 2016. Вип. 2. с.130-134.
12. Семигіна Т. В. Порівняльна соціальна політика : навч. посіб. Київ : МАУП, 2005. 276 с.
13. Скуратівський В., Палій О. Основи соціальної політики: Навч. посібник / В.Скуратівський, О. Палій. Київ : МАУП, 2002. 200 с.
14. Соціальна й інноваційна політика в Україні : стратегічне та проектне управління в умовах соціально орієнтованої економіки. *Інфраструктура ринку*. 2018. Випуск 17. с.312-318.

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр>.
2. Кравець І. М. Соціальний захист економічно активного населення в сучасних умовах. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. №19. с. 365-370. URL : <http://global-national.in.ua/issue-19-2017>.
3. Бондаренко С. М., Бугас Н. В. Соціальна політика держави як основа забезпечення соціального розвитку. *Державне управління : удосконалення та розвиток*. 2021. №2. http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/2_2021/42.pdf

11. Регуляції і політики курсу

Відвідування занять. Регуляція пропусків. Інтерактивний характер курсу передбачає обов'язкове відвідування практичних занять. Студенти, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, мусять впродовж тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Окремі пропущені завдання мають бути відпрацьовані на найближчій консультації впродовж тижня після пропуску.

Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. В окремих випадках дозволяється письмове відпрацювання шляхом виконання індивідуального письмового завдання. Студенти, які станом на початок екзаменаційної сесії мають понад 70% невідпрацьованих пропущених занять, до відпрацювання не допускаються.

Політика академічної доброчесності. Усі письмові роботи, що виконуються слухачами під час проходження курсу, перевіряються на наявність плагіату за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення.

Відповідно до чинних правових норм, плагіатом вважатиметься: копіювання чужої наукової роботи чи декількох робіт та оприлюднення результату під своїм іменем; створення суміші власного та запозиченого тексту без належного цитування джерел; рерайт (перефразування чужої праці без згадування оригінального автора). Будь-яка ідея, думка чи речення, ілюстрація чи фото, яке ви запозичуєте, має супроводжуватися посиланням на першоджерело.

Виконавці індивідуальних дослідницьких завдань обов'язково додають до текстів своїх робіт власноруч підписану Декларацію академічної доброчесності (див. посилання у Додатку до силабусу). Роботи, у яких виявлено ознаки плагіату, до розгляду не приймаються і відхиляються без права перескладання. Якщо ви не впевнені, чи підпадають зроблені вами запозичення під визначення плагіату, будь ласка, проконсультуйтеся з викладачем. Висока академічна культура та європейські стандарти якості освіти, яких дотримуються у ЗНУ, вимагають від дослідників відповідального ставлення до вибору джерел. Посилання на такі ресурси, як Wikipedia, бази даних рефератів та письмових робіт (Studopedia.org та подібні) є неприпустимим. Рекомендовані бази даних для пошуку джерел: Електронні ресурси Національної бібліотеки ім. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua>

Цифрова повнотекстова база даних англomовної наукової періодики JSTOR: <https://www.jstor.org/>

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті. Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). Будь ласка, не забувайте активувати режим «без звуку» до початку заняття.

Під час виконання заходів контролю (термінологічних диктантів, контрольних робіт, іспитів) використання гаджетів заборонено. У разі порушення цієї заборони роботу буде анульовано без права перескладання.

Визнання результатів неформальної/інформальної освіти. Процедура врахування результатів, отриманих здобувачем за рахунок неформальної/інформальної освіти, регулюється Положенням Запорізького національного університету про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти (2022 р.).

https://sites.znu.edu.ua/navchalnyj_viddil/normatyvna_basa/polozhennya_znu_pro_poryadok_viznannya_rezul_tat_v_navchanny_a.pdf

Комунікація. Базовою платформою для комунікації викладача зі студентами є Moodle. Важливі повідомлення загального характеру – зокрема, оголошення про терміни подання контрольних робіт, коди доступу до сесій у Zoom та ін. – регулярно розміщуються викладачем на форумі курсу. Для персональних запитів використовується сервіс приватних повідомлень. Відповіді на запити студентів подаються викладачем впродовж трьох робочих днів. Для оперативного отримання повідомлень про оцінки та нову інформацію, розміщену на сторінці курсу у Moodle, будь ласка, переконайтеся, що адреса електронної пошти, зазначена у вашому профайлі на Moodle, є актуальною, та регулярно перевіряйте папку «Спам». Якщо за технічних причин доступ до Moodle є неможливим, або ваше питання потребує термінового розгляду, направте електронного листа з позначкою «Важливо» на адресу ngml@ukr.net. У листі обов'язково вкажіть ваше прізвище та ім'я, курс та шифр академічної групи. Для отримання швидкої відповіді пишiть повідомлення у Telegram.

ДОДАТОК ДО СИЛАБУСУ ЗНУ – 2024-2025 рр.

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ 2024-2025 н. р. доступний за адресою:
<https://tinyurl.com/yckze4jd>.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ. Студенти і викладачі Запорізького національного університету несуть персональну відповідальність за дотримання принципів академічної доброчесності, затверджених **Кодексом академічної доброчесності ЗНУ**: <https://tinyurl.com/ya6yk4ad>. Декларація академічної доброчесності здобувача вищої освіти (додається в обов'язковому порядку до письмових кваліфікаційних робіт, виконаних здобувачем, та засвідчується особистим підписом): <https://tinyurl.com/y6wzzlu3>.

НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь (атестації, заліки, іспити та інші форми контролю) є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методика проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9tve4lk>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН, ВІДРАХУВАННЯ. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (в тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Порядок повторного вивчення визначається Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9pkmmp5>. Підстави та процедури відрахування студентів, у тому числі за невиконання навчального плану, регламентуються Положенням про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ycds57la>.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА. Порядок зарахування результатів навчання, підтверджених сертифікатами, свідоцтвами, іншими документами, здобутими поза основним місцем навчання, регулюється Положенням про порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті: <https://tinyurl.com/y8ggt4xs>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/57wha734>. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/yd6bq6p9>; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9r5dpwh>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога **Марті Ірини Вадимівни** (061) 228-15-84, (099) 253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ
Запорізького національного університету: **Банах Віктор Аркадійович**

Електронна адреса:

v_banakh@znu.edu.ua

Гаряча лінія: Тел. (061) 227-12-76

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Силабус навчальної дисципліни

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Якщо вам потрібна спеціалізована допомога, будь ласка, зателефонуйте (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ydhcsagx>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ.

Наукова бібліотека: <http://library.znu.edu.ua>. Графік роботи абонементів: понеділок-п'ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ (MOODLE):

<https://moodle.znu.edu.ua>

Якщо забули пароль/логін, направте листа з темою «Забув пароль/логін» за адресою: moodle.znu@znu.edu.ua.

У листі вкажіть: прізвище, ім'я, по-батькові українською мовою; шифр групи; електронну адресу.

Якщо ви вказували електронну адресу в профілі системи Moodle ЗНУ, то використовуйте посилання для відновлення паролю <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

ЦЕНТР ІНТЕНСИВНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ: <http://sites.znu.edu.ua/child-advance/>

ЦЕНТР НІМЕЦЬКОЇ МОВИ, ПАРТНЕР ГЕТЕ-ІНСТИТУТУ:

<https://www.znu.edu.ua/ukr/edu/ocznu/nim>

ШКОЛА КОНФУЦІЯ (ВИВЧЕННЯ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ): <http://sites.znu.edu.ua/confucius>